Cấu trúc dữ liệu và thuật toán

PGS. TS. Phạm Tuấn Minh

Trường Công nghệ Thông tin, Đại học Phenikaa minh.phamtuan@phenikaa-uni.edu.vn https://sites.google.com/site/phamtuanminh/

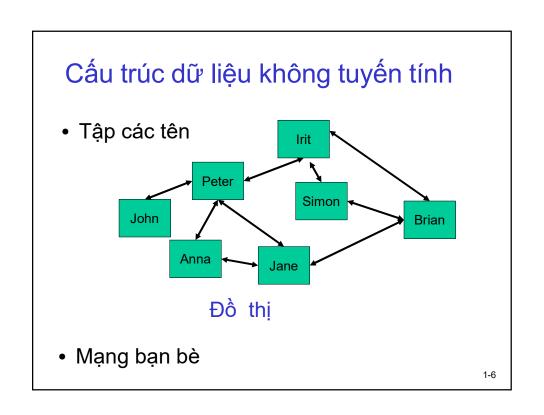
Chương 2: Mảng và danh sách liên kết

- □ Cấu trúc lưu trữ mảng
- Danh sách liên kết
 - Giới thiệu danh sách liên kết
 - O Cài đặt danh sách liên kết
 - O Các thao tác trên danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi

Cấu trúc dữ liệu không tuyến tính • Tập các tên Peter CEO John Brian Cây • Tổ chức công ty

Cấu trúc dữ liệu đơn giản nhất

· Danh sách

- Dữ liệu tuần tự
 - Thứ tự giữa các phần tử (No.1, No.2., No.3, ...)
 - Mỗi phần tử có một vị trí trong chuỗi
 - Mỗi phần tử đến sau phần tử khác
- Lưu trữ danh sách các phần tử
 - Danh sách tên, danh sách số, ...
 - Dùng mảng để lưu trữ danh sách: Hạn chế?
 - Dùng danh sách liên kết để lưu trữ danh sách

1-7

Danh sách liên kết

- Chúng ta muốn
 - Dễ dàng thêm một phần tử mới vào bất kì vị trí nào trong danh sách
 - Dễ dàng xóa một phần tử trong danh sách
 - Dễ dàng di chuyển vị trí của một phần tử trong danh sách
- Mảng không hỗ trợ các yêu cầu này
 - Hỗ trợ truy cập ngẫu nhiên nhanh: Vị trí trong danh sách = vị trí trong mảng

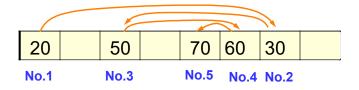
arr[0] arr[1] arr[2] arr[3] arr[4]

20	30	50	60	70		

No.1 No.2 No.3 No.4 No.5

Danh sách liên kết

- Danh sách liên kết
 - Vị trí trong danh sách khác vị trí trong bộ nhớ
 - Phần tử có thể lưu trữ ở bất kì vị trí nào
 - Cần thêm dữ liệu để chỉ ra vị trí trong danh sách
 - Liên kết (Link): Con trỏ tới phần tử tiếp theo
 - Danh sách liên kết (Linked list): Các nút với các liên kết

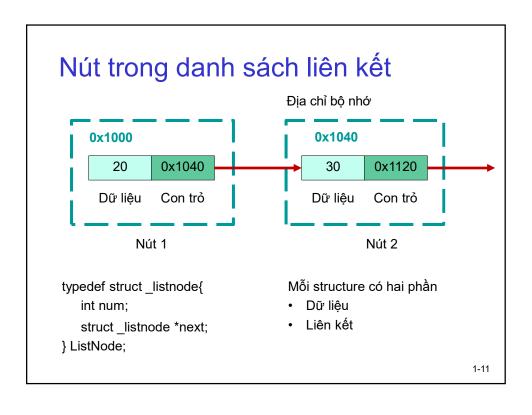

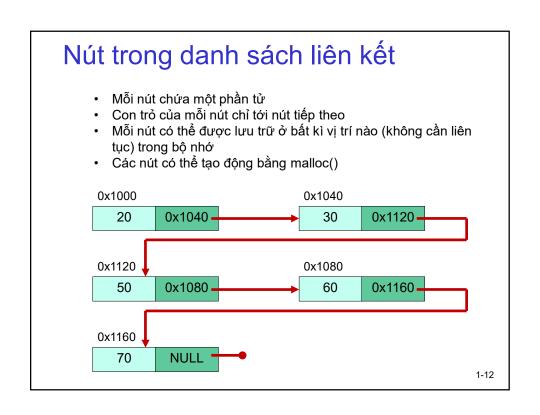
1-9

Nút trong danh sách liên kết

- Mỗi nút có cấu trúc ListNode
- Một nút cơ bản có hai thành phần
 - Dữ liệu lưu trữ bởi nút: integer, char, ...
 - Liên kết: Con trỏ tham chiếu tới nút tiếp theo trong danh sách

```
typedef struct _listnode{
  int num;
  struct _listnode *next;
}ListNode;
```


Truy cập tới phần tử trong danh sách

- Đối với danh sách lưu trữ trong mảng:
 - Dễ dàng truy cập phần tử thứ i trong danh sách: arr[i-1]
 - Phần tử tiếp theo của arr[i] trong danh sách được lưu trữ trong arr[i+1]
 - Phần tử trước phần tử chứa trong arr[i] trong danh sách được lưu trữ trong arr[i-1]

arr[0] arr[1] arr[2] arr[3] arr[4]

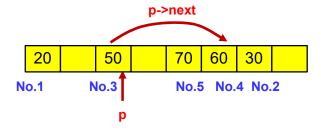
20 30 50 60 7	70
---------------	----

No.1 No.2 No.3 No.4 No.5

1-13

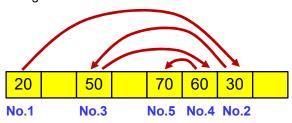
Truy cập tới phần tử trong danh sách

- Đối với danh sách lưu trữ trong mảng: Dễ thực hiện
- Đối với danh sách lưu trữ trong danh sách liên kết:
 - Mỗi nút theo dấu của nút tiếp theo sau nó
 - Nếu p chỉ tới phần tử thứ i trong danh sách, p->next chỉ tới phần tử thứ (i+1)

Theo vết các phần tử trong danh sách

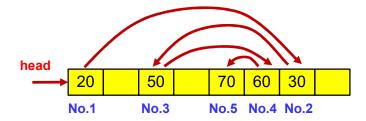
- Đối với danh sách lưu trữ trong mảng: dễ thực hiện
- Đối với danh sách lưu trữ trong danh sách liên kết:
 - Mỗi nút theo dấu của nút tiếp theo sau nó
 - Nếu p chỉ tới phần tử thứ i trong danh sách, p->next chỉ tới phần tử thứ (i+1)
 - Mọi nút trong danh sách đều truy cập bắt đầu từ nút đầu tiên trong danh sách

1-15

Theo vết các phần tử trong danh sách

- Không thể truy cập tới các nút trong danh sách liên kết nếu không có địa chỉ của nút đầu tiên
- Cần một biến con trỏ chỉ tới nút đầu tiên: head

So sánh lưu trữ danh sách bằng mảng và danh sách liên kết

- Truy cập ngẫu nhiên tới các phần tử trong danh sách
 - Mảng: Dễ
 - Danh sách liên kết: Không dễ
- Thay đổi danh sách: thêm, xóa các phần tử
 - Mång: Không dễLinked List: Dễ

1-17

Chương 2: Mảng và danh sách liên kết

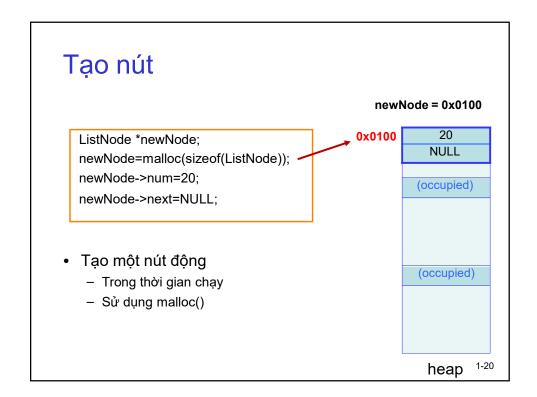
- □ Cấu trúc lưu trữ mảng
- Danh sách liên kết
 - Giới thiệu danh sách liên kết
 - O Cài đặt danh sách liên kết
 - O Các thao tác trên danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi

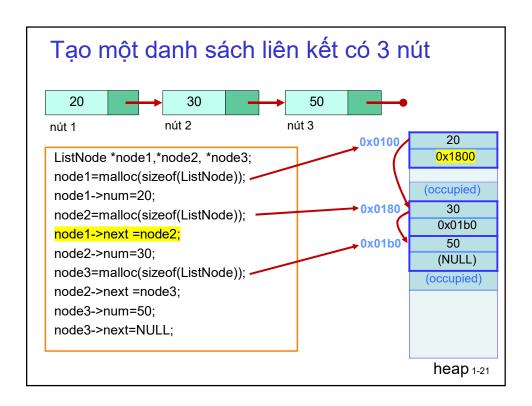
Nút trong danh sách liên kết

- Mỗi nút có cấu trúc ListNode
- Một nút cơ bản có hai thành phần
 - Dữ liệu lưu trữ bởi nút: integer, char, ...
 - Liên kết: Con trỏ tham chiếu tới nút tiếp theo trong danh sách

```
typedef struct _listnode{
    int num;
    struct _listnode *next;
} ListNode;
```

```
typedef struct _listnode{
    int num;
    char name[20];
    ...
    struct _listnode *next;
} ListNode;
```

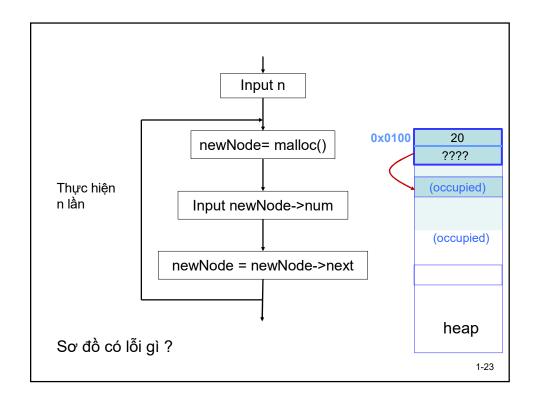

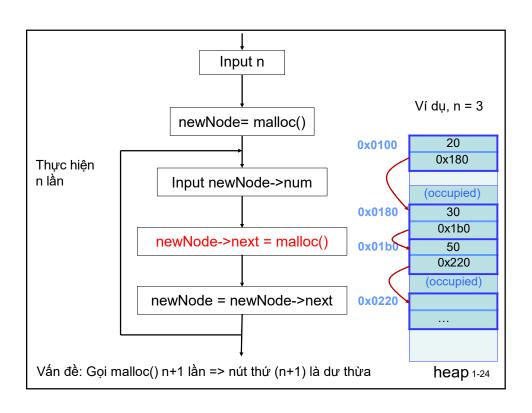

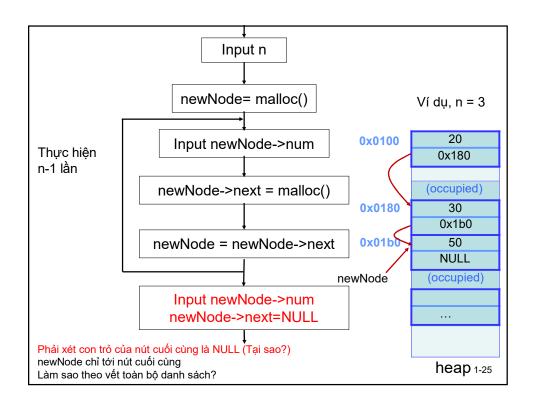
Tạo danh sách liên kết có n nút

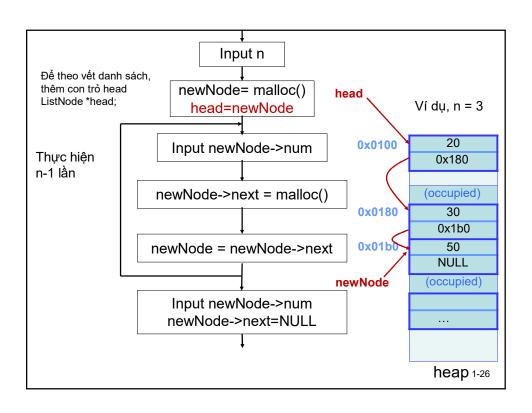
Viết một chương trình yêu cầu người dùng nhập vào số lượng số nguyên sẽ nhập n (giả sử n > 0) và sau đó hỏi giá trị từng số nguyên.

 Lặp n lần: dùng malloc() để tạo nút mới, sau đó thêm nút này vào danh sách liên kết

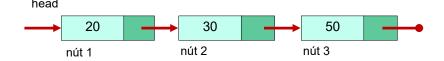
Tạo danh sách liên kết có n > 0 nút

```
int n;
ListNode *newNode, *head;
scanf("%d", &n);
newNode=malloc(sizeof(ListNode));
head=newNode;
for (int i=1; i<n; i++){
    scanf("%d", &newNode->num);
    newNode->next=malloc(sizeof(ListNode));
    newNode=newNode->next;
}
scanf("%d", &newNode->num); //the last num
newNode->next=NULL;
```

1-27

Ví dụ

- n = 3, dữ liệu 20, 30, 50
- · Kết quả chạy chương trình cho danh sách liên kết như sau

- Theo vết các phần tử trong danh sách:
 - head chỉ tới node1, head->num là 20
 - head->next chỉ tới node2, head->next->num là 30
 - head->next->next chỉ tới node3, head->next->next->num là 50
 - head->next->next là NULL

Tạo danh sách liên kết có n >= 0 nút

```
int n;
ListNode *newNode, *head=NULL;
scanf("%d", &n);
if (n>0) {
    newNode=malloc(sizeof(ListNode));
    head=newNode;
    for (int i=1; i<n; i++){
        scanf("%d", &newNode->num);
        newNode->next=malloc(sizeof(ListNode));
        newNode=newNode->next;
    }
    scanf("%d", &newNode->next;
}
    scanf("%d", &newNode->num); //the last num
    newNode->next=NULL;
}
```

Chương 2: Mảng và danh sách liên kết

- □ Cấu trúc lưu trữ mảng
- □ Danh sách liên kết
 - o Giới thiệu danh sách liên kết
 - O Cài đặt danh sách liên kết
 - Các thao tác trên danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi

1-30

Tạo danh sách liên kết có n nút

Viết một chương trình yêu cầu người dùng nhập vào số lượng số nguyên sẽ nhập n (giả sử n > 0) và sau đó hỏi giá trị từng số nguyên.

Sau đó người dùng có thể liên tục tạo các thay đổi: thêm mới, xóa phần tử trong danh sách

• Để tránh lặp lại mã chương trình, cần viết các hàm cho một số thao tác cơ bản

1-31

Các hàm cơ bản cho danh sách liên kết

☐ Các thao tác cơ bản

InsertNode()

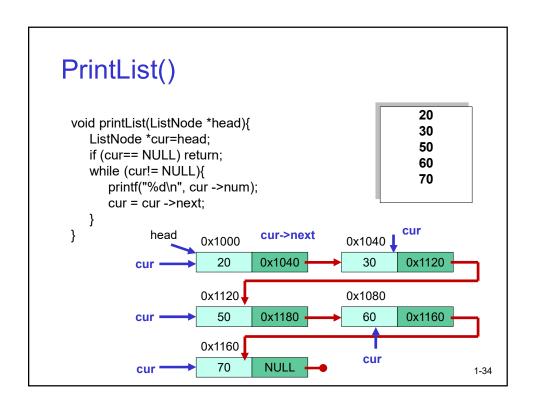
- O Chèn nút mới
 - Vào đầu
 - Vào cuối
 - Vào giữa
- Xóa một nút
 - Ở đầu
 - Ở cuối
 - Ở giữa
- Liệt kê toàn bộ các phần tử trong danh sách
- o Tìm kiếm nút có chỉ số i trong danh sách

RemoveNode()

PrintList()
FindNode()

PrintList()

- □ Liệt kê tất cả các phần tử trong danh sách liên kết bắt đầu từ phần tử đầu tiên và duyệt danh sách tới phần tử cuối cùng
- Chuyển con trỏ head vào hàm void printList(ListNode *head)
- □ Tại mỗi nút, sử dụng con trỏ next để di chuyển tới phần tử tiếp theo

findNode()

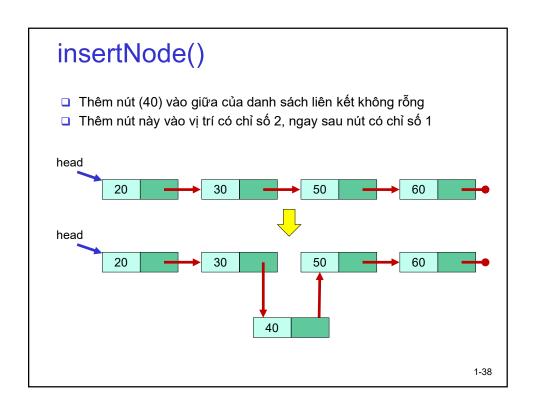
- ☐ Tìm con trỏ chỉ tới nút có chỉ số i
- ☐ Truyền con trỏ head vào hàm

ListNode * findNode(ListNode *head, int i)

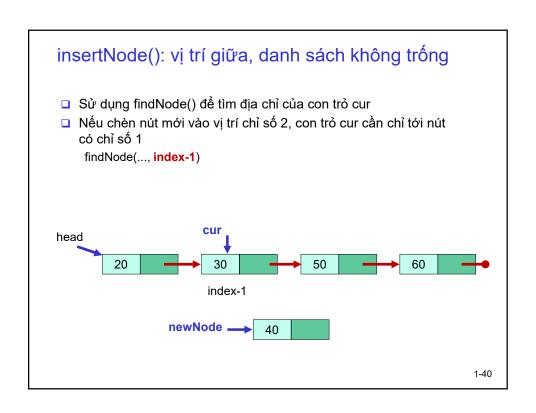
1-35

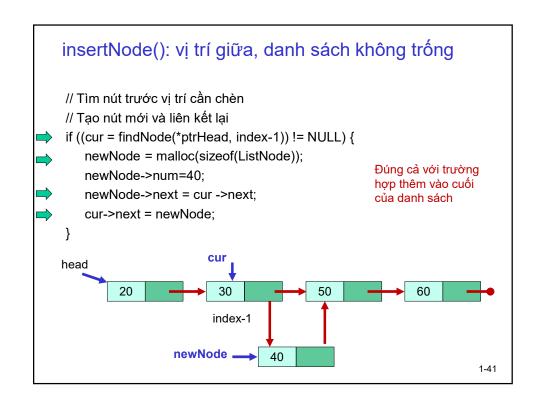
findNode() ListNode *findNode(ListNode*head, int i) { ListNode *cur=head; Khi danh sách trống hoặc chỉ số if (head==NULL || i<0) return NULL; không hợp lệ while(i>0){ i=2 cur=cur->next; Khi danh sách ngắn hơn chỉ số if (cur==NULL) return NULL; i--; } return cur; } cur cur head 30 60 20 50 index:0 index:1 index:2 index:3 1-36

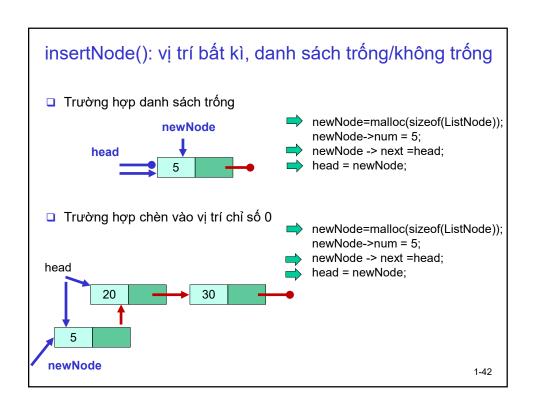
```
findNode()
ListNode *findNode(ListNode*head, int i) {
   ListNode *cur=head;
   if (head==NULL || i<0) return NULL;
   if (i == 0) return head;
   while(i>0){
       cur=cur->next;
      if (cur==NULL) return NULL;
      i--;
   }
   return cur;
}
        cur
head
          20
                           30
                                             50
                                                               60
        index:0
                          index:1
                                            index:2
                                                             index:3
                                                                          1-37
```


insertNode() Thêm nút (40) vào giữa của danh sách liên kết không rỗng Thêm nút này vào vị trí có chỉ số 2, ngay sau nút có chỉ số 1 newNode->next = cur->next; cur->next = newNode; Diều gì xảy ra nếu thay đổi thứ tự câu lệnh?

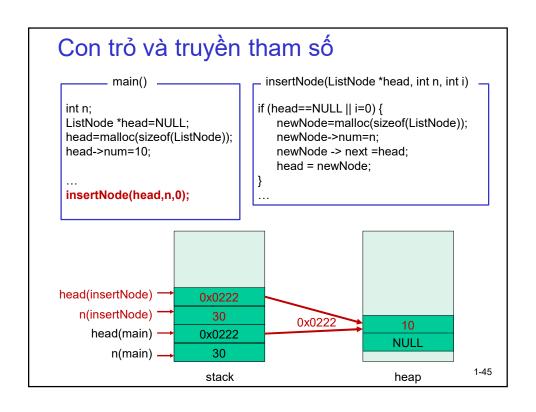

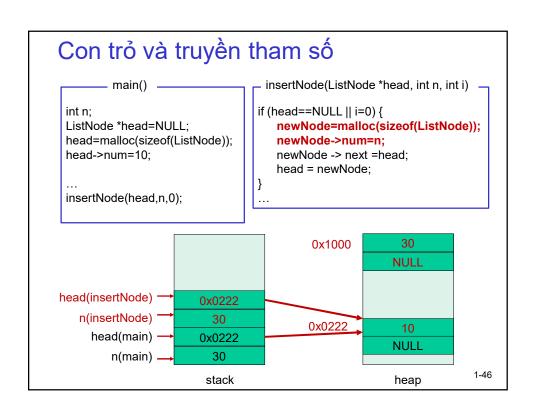
InsertNode()

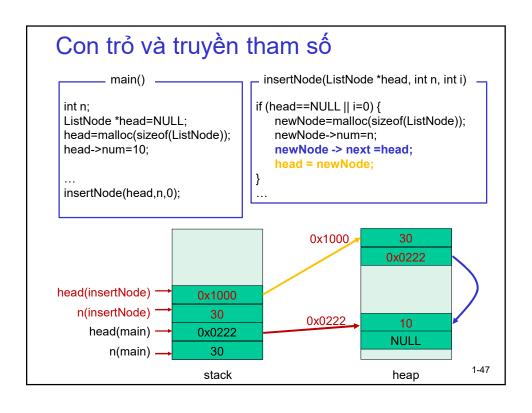
- □ Danh sách tham số của hàm insertNode()? int insertNode(ListNode *head, ...)
- Gợi ý: Có thể thay đổi địa chỉ lưu trong con trỏ head từ trong hàm insertNode() không?

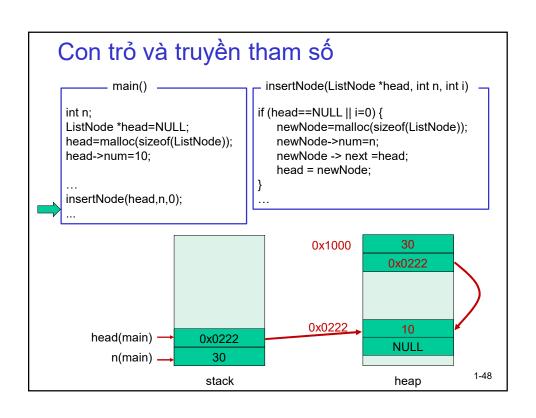
1-43

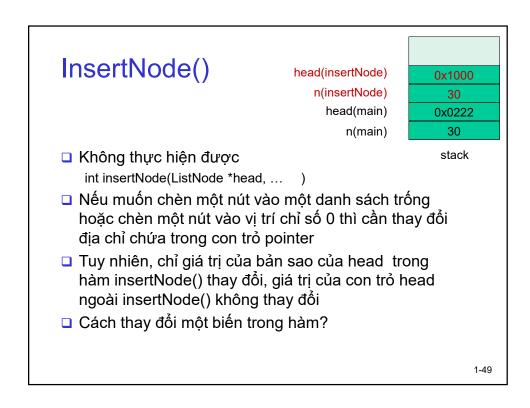
Con trỏ và truyền tham số insertNode(ListNode *head, int n, int i) -- main() int n; if (head==NULL || i = 0) { ListNode *head=NULL; newNode=malloc(sizeof(ListNode)); head=malloc(sizeof(ListNode)); newNode->num=n; head->num=10; newNode -> next =head; head = newNode; } insertNode(head,n,0); 0x0222 10 head(main) 0x0222 **NULL** 30 n(main) 1-44 stack heap

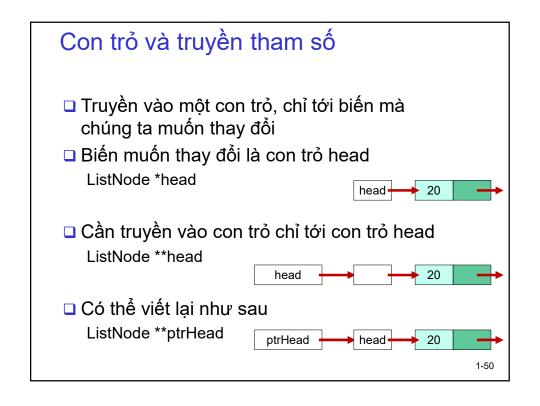

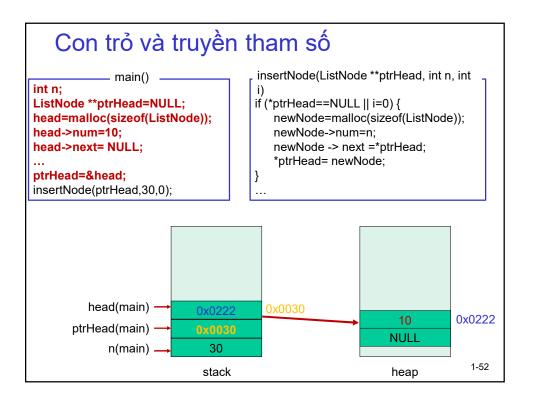

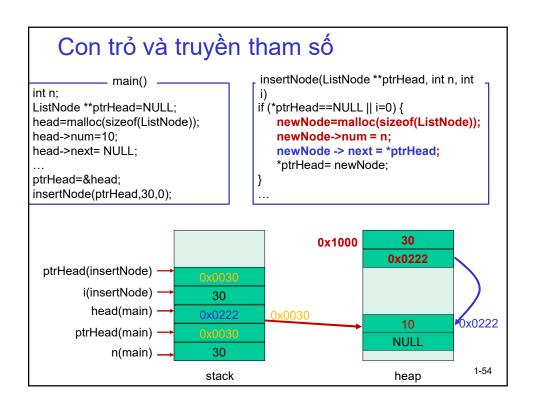

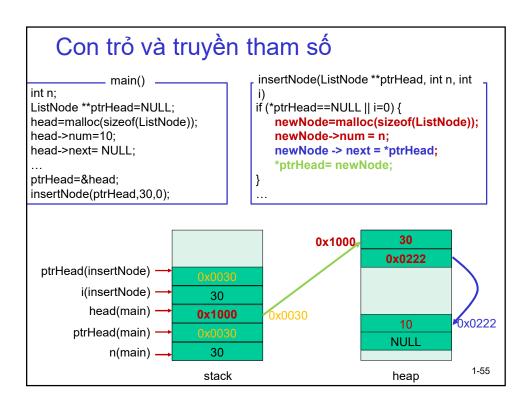

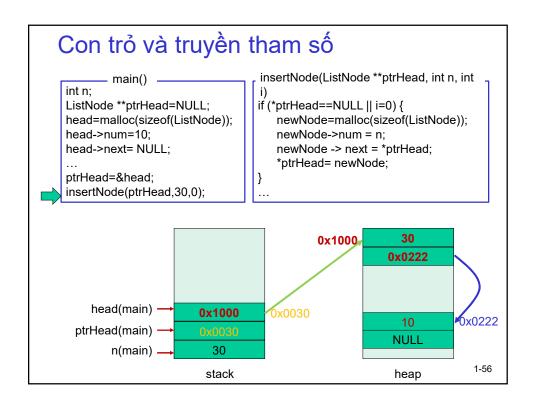
```
Con trỏ và truyền tham số
                                    insertNode(ListNode **ptrHead, int n, int
           _ main()
int n;
                                    if (*ptrHead==NULL || i=0) {
ListNode **ptrHead=NULL;
                                       newNode=malloc(sizeof(ListNode));
head=malloc(sizeof(ListNode));
head->num=10;
                                       newNode->num = n;
head->next= NULL;
                                       newNode->next =*ptrHead;
                                       *ptrHead= newNode;
                                    }
ptrHead=&head;
insertNode(ptrHead,30,0);
                                                                        1-51
                           stack
                                                           heap
```


Con trỏ và truyền tham số insertNode(ListNode **ptrHead, int n, int main() int n; if (*ptrHead == NULL || i=0) { ListNode **ptrHead=NULL; newNode = malloc(sizeof(ListNode)); head=malloc(sizeof(ListNode)); head->num=10; newNode->num = n;head->next= NULL; newNode->next = *ptrHead; *ptrHead= newNode; ptrHead=&head; } insertNode(ptrHead,30,0); ptrHead(insertNode) i(insertNode) 30 head(main) 10 0x0222 ptrHead(main) **NULL** n(main) 30 1-53 stack heap

InsertNode()

- □ Chúng ta đã hoàn thành code cho hàm insertNode()
 - O Đã xem xét việc chèn một nút mới tại mọi vị trí
 - Trước
 - Sau
 - Giữa
 - o Đã xem xét tất cả các trạng thái của danh sách
 - Trống
 - Một nút
 - Nhiều nút

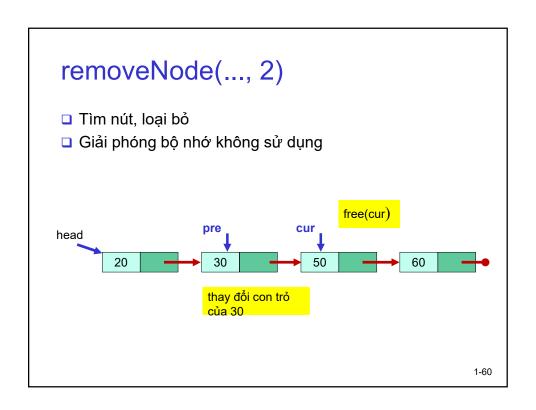
1-57

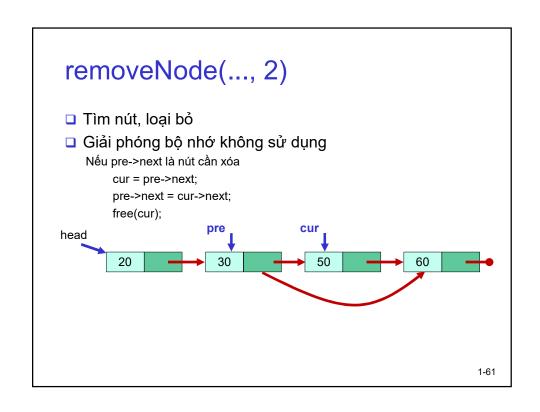
InsertNode()

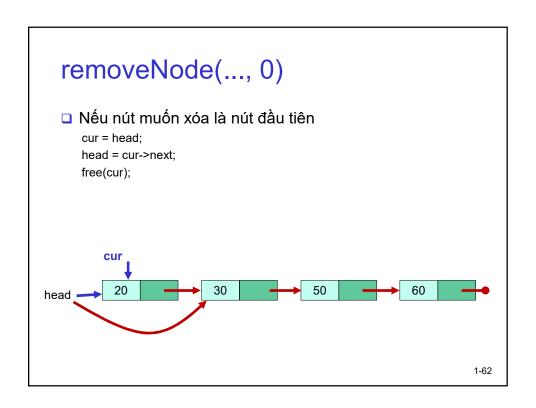
```
void insertNode(ListNode **ptrHead, int index, int value){
   ListNode *cur, *newNode;
   // If empty list or inserting first node, need to update head pointer
   if (*ptrHead == NULL || index == 0){
          newNode = malloc(sizeof(ListNode));
          newNode->num = value;
          newNode->next = *ptrHead;
          *ptrHead = newNode;
   // Find the nodes before and at the target position
   // Create a new node and reconnect the links
    else if ((cur = findNode(*ptrHead, index-1)) != NULL){
          newNode = malloc(sizeof(ListNode));
          newNode->num = value;
          newNode->next = cur->next;
          cur->next = newNode; }
    else printf(" can not insert the new item at index %d!\n", index);
}
                                                                                      1-58
```

29

```
Phiên bản khác của InsertNode()
int insertNode(ListNode **ptrHead, int index, int value){
   ListNode *pre, *cur;
   // If empty list or inserting first node, need to update head pointer
   if (*ptrHead == NULL || index == 0){
         cur = *ptrHead;
         *ptrHead = malloc(sizeof(ListNode));
         (*ptrHead)->num = value;
         (*ptrHead)->next = cur;
         return 0;
   // Find the nodes before and at the target position
   // Create a new node and reconnect the links
   if ((pre = findNode(*ptrHead, index-1)) != NULL){
         cur = pre->next;
         pre->next = malloc(sizeof(ListNode));
         pre->next->num = value;
         pre->next->next = cur;
         return 0;
   }
return -1;
                                                                                 1-59
```


removeNode(..., i)

void removeNode(ListNode **ptrHead, int index);

1-63

Chương 2: Mảng và danh sách liên kết

- □ Cấu trúc lưu trữ mảng
- Danh sách liên kết
 - Giới thiệu danh sách liên kết
 - O Cài đặt danh sách liên kết
 - Các thao tác trên danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi

Cấu trúc dữ liệu và thuật toán

□ Nội dung bài giảng được biên soạn bởi PGS. TS. Phạm Tuấn Minh.